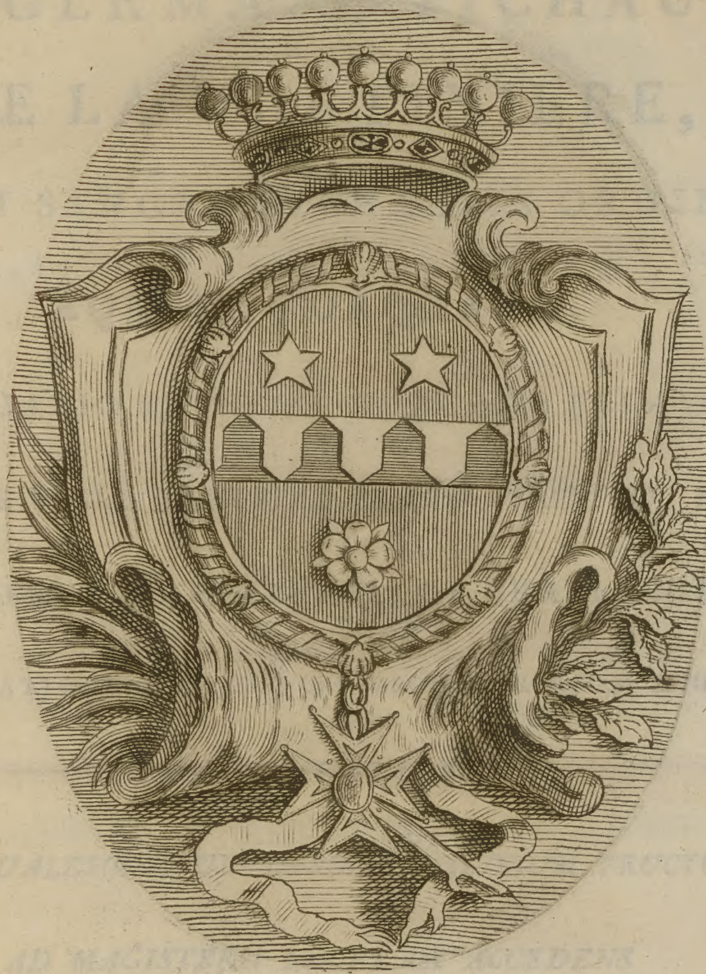

CLARISSIMO ET NOBILI VIRO

DD. GERMANO PICHAULT

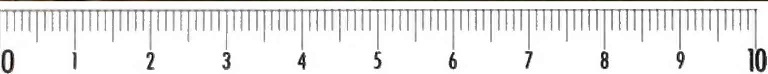
DE LA MARTINIERE,

REGII SANCTI MICHAELIS ORDINIS

EQUITI TORQUATO,

CONSILIARIO REGIS AC CHIRURGO PRIMARIO,

ACADEMIÆ REGIÆ CHIRURGIÆ PRÆSIDI PERPETUO, &c. &c.

ILLUSTRI, SPECTATISSIMOQUE VIRO

D. D. GERMANO PICHAULT DE LA MARTINIERE,

REGII SANCTI MICHAELIS ORDINIS

EQUITI TORQUATO,

CONSILIARIO REGIS AC CHIRURGO PRIMARIO,

ACADEMIÆ REGIÆ CHIRURGIÆ PRÆSIDI PERPETUO, &c. &c.

IN ÆTERNUM REVERENTIS ET GRATI ANIMI,

PRO COLLATIS IN UNIVERSAM GALLIARUM CHIRURGIAM BENEFICIIS,

MONUMENTUM,

HOS QUALESCUMQUE LABORUM SUORUM FRUCTUS

AD MAGISTERII LAUREAM ACCEDENS

OFFERT, DICAT ET VOVET,

OBSEQUENTISSIMUS

Franciscus Juvelure, dictus F. T. CHOPART,

REGII CHIRURGIÆ COLLEGII CANDIDATUS.

Solet evenire, ut alterâ parte fuerit ictus, & os alterâ fiderit. Itaque si graviter aliquis percussus est, si mala indicia subsecuta sunt, neque eâ parte quâ cutis discussa est, rima reperitur; non incommodum est parte alterâ considerare, nùm quis locus mollior sit & tumeat, eumque aperire; si quidem ibi fissum os reperietur: nec tamen magno negotio cutis sanescit, etiamsi frustrà desecta est. Raró sed aliquando tamen evenit, ut os quidem totum integrum maneat, intùs veró ex ictu vena aliqua in cerebri membranâ rupta aliquid sanguinis mittat, isque ibi concretus magnos dolores moveat, oculos quibusdam obcæcet. Celsus, Lib. 8, cap. 4.

DE LÆSIONIBUS CAPITIS PER ICTUS REPERCUSSOS, *QUOS RESONITUS VOCANT.*

THESES ANATOMICO-CHIRURGICÆ.

I.

LÆSIO Capiti alio in loco quàm in percusso ab ictu illata nuncupatur græcè ἀπήχημα, latinè *ictus repercussus*, gallicè *contrecoup. Infortunii*, *calamitatis* que nomine Hippocrati venit hoc morbi genus, quia *si hoc passus est homo*, *non est quòd ex ipso exquirere possis*, *an passus sit hoc malum*, *neque quâ parte.*

A

I I.

Ictûs repercussio vel ossa cranii, vel partes contentas, vel has & illa simul afficit. In cranio *contrafissura* dicitur; in encephalo nomen *ictûs repercussi* retinet. Contrafissura pluribus in locis accidere potest; 1°. in osse colliso, sed non in ipsâ collisâ parte (*a*); 2°. in osse vicino, ut, si osse bregmatis icto finditur temporale vel coronale, vel occipitale (*b*); 3°. in osse colliso & in quovis altero; unde duplex contrafissura (*c*); 4°. in loco diametraliter opposito, ut, dùm osse frontis percusso finditur occipitale (*d*); 5°. in unâ calvariæ tabulâ, alterâ integrâ remanente (*e*); 6°. in meditullio diploico, salvis tabulis (*f*). Cranio læso vel illæso, sæpè fit

(*a*) Homini fuste percusso in fronte propè supercilium dextrum & inde mortuo, nihil erat in loco vulneris mutatum in osse; sed in oculi dextri orbitâ contrafissura apparebat sesqui-pollicaris longitudinis versùs sellam turcicam tendens. Bohnius, de Renun. vuln. p. 142. Lege etiam observat. Cl. Morgagni in opere de sedibus & causis morborum per Anatomiam indagatis, Epist. LI, art. 49.

(*b*) Vide tertiam Stoschii historiam in dissertat. de resonitu experientiâ probato.

(*c*) Leg. Observat. Claris. M. Goursaût, infrà parag. 3°. notandam.

(*d*) Homini lapidis ictu valida contusio cum tumore & parvo vulnere in bregmatis osse dextro facta fuerat: dilatato vulnere os subjectum apparuit integrum; & vulneratus periit 21°. die post inflictum vulnus. Serrâ resecto cranio, apparuit oppositi lateris bregmatis os fissum fuisse. Paræus, Lib. 10, cap. 8: Leg. observ. Morgag. de sed. epist. LI, art. 39.

(*e*) Nobili viro caput casside armatum globo plumbeo ita percutitur, ut ferreum illud capitis tegumentum intropremattur. Sexto die moritur apoplecticus. In cadavere apparet calvariæ tabulam internam, externa licèt integra, in fragmenta dissiliisse. Paræus eodem loco. Vid. obs. Morg loco jam cit. art. XI; observ. Platneri, inst. Chir. p. 334; obs. Tulpii, Lib. 1, cap. 2.

(*f*) Hùc accedit, quod notat Morgagnus ubi sic ait: accidit aliquandò ab ictu valido obtusi corporis, ut prorsùs illæsâ utrâque calvariæ tabulâ, illæsisque subjectarum meningum vasis, vascula quæ inter eas tabulas medullæ subserviunt, rumpantur & sanguinem fundant, qui procedente tempore corruptus, eòque acrior factus, quò succus medullosus admiscetur, interiorem tabulam carie afficiat, hominique nihil ejusmodi timenti intrò defluens meninges vitiet, necemque afferat. De sed. Epist. LII, art. 37. Lege observ. art 38; alteram Pohlii in Eph. N. C. vol. 4, p. 384; alteram Bohnii de renunc. vulner. p. 136. Ex modò referendis de contrafissurarum mechanicâ deduci poterit ratio,

encephalum concuti : quæ quidem concuſſio , ſive levis, ſive gravis , motum fluidi nervei perturbat. Pro diverſo autem gradu ſuborietur vel ruptura quorumdam ex vaſis tùm piæ meningi tùm encephalo interſperſis ; vel inflammatio, ſuppuratio quovis in loco ſive membranarum , ſive etiam encephali ; vel &c. Ex dictis pronum eſt colligere , quid ſtatuas de ſimultaneæ læſionis tùm continentium , tùm contentorum differentiâ. Ecquis enim inficias ibit, os findi poſſe in uno loco , & in alio inter craſſam tenuemque meningem vel in ipſo encephalo rumpi vaſa , humores extravaſari , &c?

I I I.

Ictus repercuſſus , cujus cauſæ ſemper ſunt externæ , triplici in caſu locum habet : in 1°. caput quieſcit , corpus lædens movetur ; in 2°. caput movetur , corpus quieſcit : in 3°. utrumque movetur. Ut autem eveniat contrafiſſura : neceſſe eſt 1°. ut hujus ſit flexilitatis pars percuſſa , quæ figuræ mutationem permittat : 2° ut ſuperficiei capitis pars percutiatur a corpore collidente cum motu vi inertiæ cranii ſuperiore , vel a colliſo cum renixu idoneo : 3°. ut conflictus exeratur per denſitatem & molem moli capitis proportionatam : 4°. &c. Nunc de mechanicâ ratione quâ fit contrafiſſura non nihil delibandum eſt.

Quandoque accidit vas ſphæricum vel vitreum, vel fictile , ictu inflicto , aliis ſæpè in partibus percuſsâ craſſioribus continui ſolutionem pati. Quod ſic mechanicè explicatur.

quâ fit meditullii diploici vel ruptura vel contuſio ; unde ſuppuratio & alia mala ſequuntur. In anteceſſum tamen hæc præmittimus. Quoties corpus ſphæricum, ex duabus tabulis meditullium minùs denſum intercipientibus conflatum , alicubi complanatur ; toties accidere debet utramque tabulam ab invicem amoveri ; ſi quidem utriuſque fibræ e concentricis & inæqualibus æquales eſſe nituntur. Hinc contingit meditullium, modò ſit capax extenſionis , extendi ; aut etiam findi, ſi medium cohæſionis extenſioni non obſequitur. Excipiatur tamen pars percuſſa in quâ tabula externa ad internam priùs admovetur , quàm corpus figuram mutaverit ; intereadùm in parte percuſſæ adversâ utraque tabula ab invicem amovetur. Quoties autem idem corpus alicubi magis incurvatur , toties contrarium evenit ; & inde meditullii compreſſio aut etiam contuſio.

Corpus ſphæricum, cavum, elaſticum, frangibile & quâdam craſſitie donatum, quâcumque in parte percutiatur, e ſphærico fit ſphæroidale. Pars enim percuſſa complanatur, ad centrum accedit, nititurque partes circumjectas a centro removere: cui quidem impulſui centrifugo morem gerere non poſſunt hæ partes, quin gradatim retrahant omnia puncta quæ ipſis continua ſunt. Hinc portiones ſphæricæ, tùm percuſſa, tùm huic diametraliter adverſa, accedunt ad centrum, dùm reliquæ omnes ab eodem centro recedunt. Tunc porrò puncta faciei exterioris utriuſque portionis & percuſſæ & oppoſitæ admoventur ad invicem, intereadùm in facie interiori amoventur. Unde conſequens eſt, fieri continuitatis ſolutionem quâ indiſcriminatim in parte, ſive debiliori ſive craſſiori, elementa hujus-ce corporis majorem amotionem patiuntur, & coagulum terreas partes inter ſe agglutinans non eſt ſat ductile, ut erectioni vel amotioni obſequatur. In laminâ quidem interiore priùs fiet fiſſura; dein in exteriore, ubi inter utramque nihil meditullii jacebit; aut ſi quid jacuerit, utriuſque laminæ fiſſura a diverſo motûs communicati gradu & arcuum erectione omninò pendebit. In aliis partibus phænomena contrariè contingent.

Hæc cranio applicentur. Cranium ſphæroidis abnormis, latioris in occipite, arctioris in fronte, ſuprà, infrà, antrorsùm & lateraliter depreſſi formam æmulatur, & ſuâ qualicumque gaudet elaſticitate. Oſſibus octo conflatur, magnitudine, figurâ, ſitu, denſitate & craſſitie diverſis, ex quibus pixis dura ac ſolida coaleſcit, quæ tanquàm galea encephalum ab injuriis exterioribus defendit. Natura in calvariæ oſteogeneſi non ſemper ſibi conſtat. Sæpè ſæpiùs quod debilius apparet in hoc cranio, in illo valentius extat. Attamen hoc plerùmque accidit, quædam eſſe loca cranii infirmiora, nempè quatuor cavitates occipitis, mediam partem laminæ ſquammoſæ oſſis petroſi, &c.; quædam verò valentiora, nimirùm mediam occipitis & parietalium partem, os petroſum, &c. Jam verò conſtat cranium frangibile eſſe: partes enim oſſium elementares quæ ad certum gradum diſtrahi ſe ſinunt, ſi ultrà protendatur niſus, breviſſimo temporis tractu diſcedunt, continuique ſolutio ſubſequitur. His poſitis, ex ictu calvariæ inflicto

effectus suprà dictis haud multùm absimiles consequentur. Hinc singularum & omnium contrafissurarum rationes mechanicas minori labore depromere dabitur.

Quod ad concussionem encephali pertinet; triplici in casu suprà recensito, aut nulla cranio accidit figuræ mutatio; aut si qua accidit, levis est admodùm & exigua. In 1°. casu corpus collidens totali subitoque motu cranium propellit: intereà encephalus, vi inertiæ renitens, a parte cranii percussâ ipse percutitur, & quo icitur loco quamdam complanationem patitur, dùm altera pars encephali compressæ opposita rarefit & intumet versùs spatiolum a cranio juxta ictûs directionem tendente ibidem derelictum. In 2°. casu corpus collisum totalem cranii motum subitò sistit vel absorbet; encephalus verò non statim in conflictu motum suum amittit, cranium proinde percutit in parte collisioni respondente; ex quâ percussione effectus suprà dicti consequuntur. In 3°. casu iidem effectus locum habent, sed mixtâ ratione mechanicâ. Hinc frequentiùs triplici in casu accidit ruptura vasorum piæ meningis & encephali in loco collisioni directè opposito, quàm in percusso; & vice versâ frequentiùs inflammatio & suppuratio in parte collisâ quàm in alterâ (*g*).

(*g*) Plurimis observationibus innititur hæc positio. Vir in partem capitis sinistram vulneratur. Tota sinistra corporis pars immobilis jacet. Ad tertium usque diem sic vivens, fato cessit. Temporali sinistro musculo suberat calvariæ fissura; cui tamen nulla intùs quæ sub sensum caderet læsio respondebat; sed in parte huic oppositâ inter crassam tenuemque meningem effusus erat sanguis ad uncias circiter tres, ut hemiplexiam sinistri lateris ipse faceret. *Morgagnus de sed. Epist. LI, art. 42.*

Secto capite mulieris quam humi retrorsùm prostraverat currus, vidit M. Goursaut, hujusce Collegii Chirurgus peritissimus, unam fissuram in osse occipitis & alteram majorem in parte mastoideâ & squammosâ ossis temporalis. Nihil sanguinis sub fissuris effusi; sed in loco ictui directè opposito inter piam matrem & partem cerebri anteriorem non parum sanguinis effusi animadversum est. *Recueil d'Observations d'Anatomie & de Chirurgie pour servir de base à la théorie des lésions de la tête par contre coup. A Paris chez Cavelier.*

Mulier, repleto ventriculo ab ingestis, inter vomitum in externum orbitæ sinistræ angulum præceps ruit. Fit subitò omnis expers cognitionis & in sinistrâ corporis parte resolvitur. Non levis adest in parte percussâ contusio. Postero die ad latus capitis dextrum in quod nonnihil reclinabat, dextram identidem defert. Ut caput aptiùs exploretur,

I V.

CONTRAFISSURA, ut ſimplex cranii fiſſura quam non indicant ſigna ſenſilia, haberi debet. Ipſa per ſe nihil infert damni aut primarii accidentis : quidquid mali ex eâ accidit, id omne producunt liquores e ruptis vaſis effuſi. Tunc diagnoſis clarior patet. Vel enim ſub cranio penitùs effunduntur liquida, vel favente continui ſolutione in oſſe, extrà cranium partim effluunt, & tumorem tactui ſenſilem conflant. In hoc-ce caſu morbi ſedem detegere Chirurgo datur. At verò cùm nec tumor, nec cavitas, nec ulla depreſſio in

e reſupino in rectum ſitùm cubili ſedens erigitur ; deinde priorem in ſtatum reſtituta ſtatim interit. Sub cranio illæſo in parte ictui diametraliter adversâ non modica ſanguinis copia inter utramque meningem effuſi reperitur. Cujus obſervationis me participem fecit D. Martin, Noſocomii generalis Pariſienſis in domo *La Salpêtriere* dictâ Chirurgus præcipuus.

Adoleſcens in ſiniſtro bregmate vulnus recipit. Circà diem vigeſimam februit febre aſſiduâ cum rigore, &c. paulò poſt expiravit. Os integrum omniſque injuriæ expers invenit Botallus, & cerebrum vidit ſub loco vulneris ex parte liquatum & in pus verſum. Bonet. ſep. ana. cap. 18.

Quemdam vidit Marchettis parte mediâ bregmatis leviter vulneratum. Septimâ die illum invaſit rigor inſignis cum concuſſione totiùs corporis. Poſt mortem ſub vulnere inter duram & piam meningem maxima puris copia deprehenſa fuit. Nulla rima in oſſe fuit adnotata. Obſerv. 14.

Adoleſcens conjecto lapide percutitur in ſiniſtrâ ſincipitis parte. Undecimâ die ſe prodidit febris cum frigore & vomitu. Subſecuti ſunt motus convulſivi, aphonia, ſurditas, cæcitas, & decimo-quarto die mors. Cranium erat illæſum, & tamen in loco vulneri ſubjecto inter craſſam & piam meningem inventum eſt pus concoctum. Morgagn. de ſedib. Epiſt. LI, art. 2.

His & quàm pluribus aliis exemplis quæ præ manibus habemus, abundè conſtat demonſtrata veritas noſtri hujus-ce theorematis quod peritiorum judicio ſubjicimus : quoties ipſo concuſſionis momento quorumdam e piæ meningis encephali-ve vaſculis ruptura fit, hæc ſemper in parte quæ percuſſæ diametraliter opponitur, ruptura contingit : contrà verò quoties ipſo concuſſionis momento, quarumdam tenuis meningis encephali-ve partium inflammationi, unde puris effuſio ſecutura eſt, anſa datur, hæc inflammatio & ſuppuratio ſemper partem percuſſæ ſubjectam infeſtat.

capitis ſuperficie percipitur (*h*) ; ubinàm jaceat morbus, ex infrà dicendis utcùmque dijudicari poterit.

V.

Commotionem, quæ nunquam niſi ipſo momento percuſſionis accidit, indicant vertigo, ſtupor, animi deliquium, vulnerati lapſus, motûs & ſenſuum abolitio, dejectiones involuntariæ, bilis vomitus, vocis amiſſio, pulsûs debilitas & inſtantanea quandòque ceſſatio, ſanguinis effluxus per nares, aures & oculos. Quæ quidem omnia a ſanguinis & fluidi nervei circuitu perturbato conſequuntur: pro commotionis gradu eodem tempore plura ex iis pauciora-ve concurrunt, & majus minus ve periculum important. Tempore quodam elapſo plurima decedunt ſymptomata; vehementiùs pulſant arteriæ; ſenſus gradatim reviviſcunt; quandòque perſtat ſopor, quandòque recedit, & paulò poſt denuò redit; corpus reſolvitur, ideſt afficitur, vel pareſi, vel paralyſi, vel hemiplegiâ, vel etiam paraplegiâ, ſed rariſſimè.

Nonnunquam evenit vulneratum, concuſſo graviſſimè encephalo, mortuum ſubitò concidere. Unde hæc mors præceps? An ex nervis encephali qui vehementer concuſſi & ſubtile fluidum repentè coercentes in motus vitales languorem & quietem inducunt? An ex eo quòd repercuſſio ſpinalem medullam in ſui principio lethaliter afficit [*]? Ardua reſponſio. Erunt fortaſsè, qui cum Littrio pro causâ

(*h*) Ad locum contrafiſſuræ detegendum veteres cataplaſma ex fatinâ fabarum, &c, capiti admovebant: quo cataplaſmate poſt aliquot horas ablato, omni curâ totum caput luſtrabant, conſiderantes num quis locus mollior eſſet & tumeret, vel plus ſolitò ruberet: qui ſi talis inveniretur, huic ſubeſſe læſionem opinabantur. Hanc porrò methodum, quæ non niſi in caſibus humorum extrà cranium effuſorum, prodeſſe poſſet, facilè ſupplebit Chirurgus tactu ſagaci, quo vel leviorem intumeſcentiam percipiet.

[*] Scilicet ex obſervationibus & experimentis virorum magni ponderis colligitur, vulneratos ſtatim mori, quibus ſpinalis medulla ſupernâ potiſſimùm in parte quomodocùmque fuerit offenſa.

mortis ſubitaneæ encephali ſubſidentiam habere malint. Habeant, per me licet; ſi modò obſervatio (*i*) a Littrio laudata, quæ quidem in ſpecie ſuâ unica eſt, eorum oculis veritatis luce fulgeat.

Ubi encephali concuſſio non adeò valida fuerit, tunc vel ruptis vaſis, humores effunduntur; vel obſtructione factâ aut aliâ de causâ, alicubi ſub durâ matre vel in ipſo encephalo naſcitur inflammatio, dein ſuppuratio, &c. Suppurationis ſymptomata lento gradu incedunt. Arteriarum pulſus inæqualis fit ac citatior; æger pulſatili dolore ac fixo in quâdam determinatâ capitis parte laborans, illam continuò manu tangit; febricitat, inhorreſcit, ardentiùs ſitit & flagrat; acriori capitis dolore incenſus, in malum jacens, æſtuat; delirat; mentis uſu excidit; motibus convulſivis aut convulſione vexatur; alto ſopore gravatus, toto proflat pectore ſomnum, & reliquis compreſſionis accidentibus opprimitur.

V I.

Humorum effuſio vel primaria eſt vel ſecundaria. In primariâ, apoplexiæ ſymptomata ſe produnt, putà, præceps

(*i*) Robuſtus juvenis carcere detentus, ut imminens crurifragium vitaret, quanto potuit impetu, capite ad parietem alliſo, ſe puncto temporis interfecit. Littrius cadaver luſtrans ſtupuit nullam læſionem apparuiſſe in capitis vertice quo impegerat in parietem. Serrâ diſciſſo cranio, nihil omninò damni adnotatum fuit; ſed encephalus non replebat exactè calvariæ cavum, ut ſolet, & totius encephali ſubſtantia ſolito firmior viſu tactuque fuit deprehenſa. Cæterùm nulla reperit vaſa rupta, nihil ſanguinis effuſi. Concludit tamen repentinam illam mortem non niſi in encephali ſubſidentiam ex vehementi concuſſione ortam refundi oportere. Act. A. R. S. P. an. 1705. Quis porrò hanc inſignem ſubſidentiam, nullis ex piæ meningis, quæ vel cum ſinubus & durâ matre, vel cum ipſo encephalo connectuntur, ruptis vaſculis, concipiat? Littrii obſervationem conferas cum aliis, in quibus adnotatur homines ab alliſione illicò interiiſſe; nuſquam leges encephalum vi concuſſionis a calvariâ ullatenùs retractum fuiſſe ſubſidendo. In pleriſque ob alliſum vehementer caput ſubitò extinctis, nihil læſionis in cerebro conſpicuæ animadverſum fuit. Sic Morgagnus teſtatur viri capite ad pavimentum vehementer alliſo confeſtim mortui cranium & cerebrum nullum peculiare oſtendiſſe ictûs indicium. De Sed. Epiſt. VIII, art. 15.

&

& repentina sensûs ac motûs voluntarii deletio ; mentis læsio ; stertor nec libera respiratio ; faciei & oculorum rubor & inflatio ; pulsus vehementior & celerior ; sopor altus & sæpè continuus ; &c ; mors tandem evenit. In secundariâ, symptomata sensim sine sensu & intervallis non æquis accrescunt : torpet æger ; tarditatem ad musculares motus exercendos & omnium ferè sensuum hebetudinem experitur ; sopore afficitur & expergefactus tenebricosâ vertigine corripitur : quibus omnibus succedunt paralysis, hemiplegia, delirium, &c.

Effusionis sedes non in uno eodemque loco semper constat. Humores ex ossibus solutis intùs effluentes duræ matri semper insident, modò nulla huic continui solutio contigerit. Tunc porrò varii compressionis effectus lentè consequentur, si præsertim renitens dura mater osseæ tabulæ pertinaciter adhæret, si nervorum principium ab effusione remotius est ; lentiùs adhùc emergent, si tenuioribus ex vasculis tenuissimæ guttulæ sensim lentèque destillant, si sanguis effusus paucis horis concretus orificium soluti vasis occludit. Effectus prædicti citiùs subsequentur in statu adverso. De reliquis effusionibus inter meninges, cerebrum, cerebellum, &c, idem judicium, cæteris aliunde paribus, feratur. Cùm igitur ex compressione effectus plùs minùs-ve citi consequantur ; non est cur mireris, quandòque accidentia longè post percussionem ægrum inopinantem & jam ictûs oblitum, enecare.

VII.

Sedem læsionis in capite latentis nullâ unquam insigniori ac tutiori notâ deteges, quàm si videas paralysi unam corporis partem obsideri : & hoc signum quod læsionem in cerebri latere opposito latitare demonstrat, Hippocrates disertè docuit his verbis ; *capite vulneratos impotentes fieri, si in dexteris fuerit vulnus, in sinistrâ parte ; si verò in sinistris, in dextrâ.* Quod quidem ita quotidie ab omnibus observatur, ut instar dogmatis constantis & indubitati haberi debeat.

Ad hujus-ce phænomeni rationem exponendam, nervos

decuſſari, eamque decuſſationem infrà medullam oblongatam quæri oportere cenſuerunt artis Magiſtri. An jure? an immeritò? patebit ex modò referendis. Si Aretæum audimus; dextri nervi in dextras partes ſecundùm rectum uſque ad extremum non progrediuntur; ſed ab initio enati protinùs ad oppoſitos tranſeunt, ſe invicem in figuram hujus litteræ X permutantes (*k*). Si Santorino (*l*) & Petito illi, Medico Namurcenſi dicto, (*m*) credimus; hæc nervorum decuſſatio in utrâque priore poſterioreque annularis protuberantiæ crepidine & in imo medullaris caudicis quo in ſpinalem abit, potiſſimùm percipitur. Non tenues quidem decuſſari fribillas; ſed validos earumdem faſciculos in adverſa contendere ſe conſpexiſſe teſtantur. Quibus tamen obſervationibus Cl. Morgagnus non omnimodam fidem adhibere videtur (*n*). Hic enim in octo cadaveribus rimam, quæ inter pyramidalia corpora deſcendit, diduxit: in tribus nihil vidit: in reliquis planè conſpexit in rimæ fundo aliquas medullares fibras in tranſverſum duci, vixque in uno paucas & quidem ſubobſcurè decuſſari deprehendit. Nihil quidquam in rimâ alterâ, quæ huic opponitur, certius invenit. Quin imò anteriorem annularis protuberantiæ crepidinem in ſex cadaveribus attentè inſpectavit: nihil uſquam in duobus, in uno tranſverſas fibras, in cæteris ad ſummam anguſtioremque crepidinis ſedem tenues dextras ſiniſtraſque fibras conſpexit inter ſe ad angulum convenientes: nùm verò inde in adverſum quæque latus tranſirent, ſatis perſpicere non potuit. Ex celeb. Hallero, rimâ diductâ, fibræ quaſi medullares adparent, quæ a dextrâ columnâ medullæ oblongatæ in ſiniſtram tranſeunt tranſverſæ quidem; ſed nunquam illas vidit decuſſari aut ad obliquos ſe ſecare angulos (*o*). Non deſunt etiam alii viri in rebus Anatomicis perſpicaces, qui illam nervorum decuſſationem nuſquam animadverterunt. Si altiùs diſquiras, fibras decuſſari non clariùs perſpicies; niſi cum Lanciſio (*p*) dixeris, in calloſo

(*k*) De Cauſ. Diutnrn. affect. Lib. I, cap. 7.
(*l*) Obſervat. Anat. cap. 3, parag. 4.
(*m*) *Lettre Ire. d'un Médecin de Namur.*
(*n*) Epiſt. Anat. 13 ad Valſav. n°. 20.
(*o*) Element. Phyſiol. tom. 4, ſect. 3.
(*p*) Differt. de Sede Animæ cogitantis.

corpore, si modò a retiformi vasorum contextu liberetur, apparere fibras inter se parallelas ac transversas, quæ alterno ductu a sinistro hæmisphærio in dextrum ventriculi fornicem & a dextero in sinistrum protenduntur. Sed his-ce fibris scrupulosiùs inspectis, nonnisi tenues strias reperies, seu sulculorum, qui vasculis piâ membranâ obductis & calloso corpore transversim accumbentibus proximè respondent, medullaria culmina; haud absimilia crassioribus aliis culminibus, quæ in caudâ medullæ oblongatæ manifestè apparent quo in loco arteriolæ vertebrales in transversum ducuntur. Est ergò cur dubites, ne dicamus, neges, nervos memoratis in locis decussari; etsi nonnulli magis fortasse propositæ quæstionis explicandæ desiderio quàm ipsâ rei evidentiâ ducti, decussationem illam se vidisse confidenter jactitent. Verùm quidquid sit de hâc explicatione, phænomeni suprà dicti veritas non minùs certò constat, & ad locum læsionis in encephalo latitantis indigitandum planè sufficit. Si quid eâ de re scrupuli superesset, procul amandaretur consulendo tùm experimenta, tùm observata a peritioribus Artis Magistris.

Non inficiabimur tamen his-ce observatis quasdam alias (*q*) observationes videri primâ fronte repugnare, quibus nempè paralysis ipsi læsæ parti, non opposito lateri, respondere deprehensa fuit. Casus isti perrari theoriam nostram reipsâ non convellunt; quin imò cum principiis nostris non ita malè conciliari posse, quorumdam ex illis effectibus enodatio satis innuit. Scilicet fieri potest, quod indicat ipse Valsalva (*r*), ut quamvis encephali hemisphærium paralysi respondens magis vitiatum appareat, alterum tamen, in quo nulla sensibilis videtur læsio, reapse majori vitio teneatur: & illud egregio experimento comprobat. Canis cui nervi cordis tantummodò stringuntur filo & statim solvuntur, moritur eodem modo ac si iidem amputati fuissent, licèt illi rursùs inspecti, in se nullam sensibilem læsionem ostendant. Quidnî, inquit, in casibus indicatis suspicer, paralysi oppo-

(*q*) Leg. unam Observ. Foresti. Lib. 10, t. 1, & alteram Morg. Ep. an. 13, ad Valf. no. 25.
(*r*) Tract. de Aure Hum. p. 69.

ſitum cerebri hemiſphærium, quàmvis apparenter non affectum, tamen a quâvis causâ etiam adhuc ignotâ malè præ altero fuiſſe mulctatum. Alii ſic rem expediunt. Cum fibræ plurimæ paſſim ex utroque cerebri hemiſphærio in medullam & illinc in nervos producantur, contigit aliquandò, quædam eſſe in hemiſphæriis loca ex quibus profectæ fibræ ſine ullâ decuſſatione rectà in medullam nervoſque procedant. Hinc optimè cogites, inquiunt, cur ſubjectum, non adverſum corporis latus paralyſis invadat.

Altero caſu ne decipiaris; quandò v. g. vulnus in tegumentis capitis deprehenditur, & paralyſis idem corporis latus vulneri ſubjectum occupat. Si vulnus ſolùmmodo ſpectes, jam noſtra hæc doctrina nutare videtur; diſſectionibus verò peractis priſtinum robur recuperat, ut patet ex notis infrà poſitis (ſ). Igitur probatum manet hoſce obſcuriores caſus doctrinæ aſſertæ ſolâ ſpecie, non verò reapsè opponi. Unde efflorescit illud theorema Saliceti: quoties alicui caput vulneratum fuerit, ita ut inde paralyſis contingat, ſi læſio dextram capitis partem tenet; ſiniſtram corporis partem paralyſis obſidebit; & contra.

Huic phænomeno alterum non rarò conjungitur, nimi-

(ſ) Leg. duas Obſervat. Morgag. primam quæ habetur. Epiſt. an. 13 ad Valſ. n° 16, & alteram quam retulimus, not. parag. 3, obſerv. primâ. Hiſce adde hanc noſtram.

Dum juvenis in lapidicinâ operabatur, in ipſius bregma ſiniſtrum gleba gelu concreta ruit. Mortuum credidiſſes; niſi quod in manu ſiniſtrâ levis motus advertebatur. M. Coutavoz olim hujus-ce Collegii Chirurgus exercitatiſſimus, (cujus ergà me benevolentiam nulla unquam delebit oblivio), ſecundo die accerſitus depreſſionem in medio bregmatis ſiniſtri percipit; & ſectione tegumentorum inſtitutâ plures fracturas ejuſdem oſſis comminutas, & rimas huc & illuc protenſas videt, fragmenta in cerebrum adacta elevat, &c &c. Duabus horis ab hâc operatione, cui præſens aderam, elapſis, vulneratus nonnihil balbutiebat, continuo ſopore gravatus tantulùm tamen manum ſiniſtram movebat. Tertio die omnis artuum motus diſparuit ac demùm quarto die interiit. Calvariâ apertâ nihil ſanguinis ſub fiſſuris effuſi invenimus: ſed in parte oppoſitâ ſeu dextrâ juxtà petroſum proceſſum non modica ſanguinis copia concreti inter duram & piam meningem reſtagnabat, huicque poſteriori tenaciùs adhærebat. Hâc diſſectione doctrina ſuperiùs allaudata planè confirmatur.

rùm dùm a cerebri vitio latus alternum resolvitur, adfectum latus unà convulsivis agitatur motibus. Evolvat observatorum monumenta, cujus interest plura cognoscere (*t*). Sed inter illa quæ extant exempla, aliqua reperire est in quibus convulsiva partis vulneri oppositæ agitatio adnotatur, aut si fortè pars corporis læsioni cerebri adversa resolvitur, pars læsioni respondens perinde & resoluta motibus convulsivis afficitur.

Cognito jam encephali latere læso, superest solvendum problema, quânam in hujus-ce lateris parte læsio hæreat: an in anteriore: an in mediâ: an in posteriore. Petitus Namurcensis sæpiùs deprehendit, & observatis Chirurgicis & experimentis circà bestias tentatis, artuum resolutionem sequi, si ipsum hemisphærii medium, imprimìs verò corpus striatum vel leviter comprimitur, vel alio modo afficitur; paralysim autem tardiùs accidere, si causa comprimens anteriorem aut posteriorem cerebri lateris partem magis afficit. Demùm ex variis casibus quos Autores recensent, colligi potest causam paralysis brachii in anteriore cerebri parte habitare; cruris in posteriore; brachii verò simul & cruris resolutionem a mediæ partis hemisphærii læsione plerùmque suboriri.

(*t*) Vir contundente ferro ad sinistram capitis partem percussus concidit quidem; sed illicò surgit. Aliquot febris accessionibus prægressis in sinistrâ corporis parte convulsivi adnotantur motus, in dexterâ autem paralysis. Paucos post dies mors secuta est. Cranio serrâ disciffo, inter duram & piam meningem pus effusum reperit Morgag. partes verò cerebri dextræ sanæ erant. De Sedib. Epist. LI, att. 27.

Pedisequi bregma dextrum lapidis ictu percussum fuerat. Postero die latus corporis læsioni capitis respondens convulsione correptum fuit, adversum verò, hoc est, latus sinistrum paralysi, &c. *Lambert*, *Comm. sur la Carie.* Perrarò evenit, ut convulsionibus prehendantur artus in vulneribus capitis. Plerique observatores de motibus convulsivis potissimùm mentionem faciunt: quiquidem motus a convulsione in eo discriminantur quòd sint contractiones violentæ, invitæ & interjectâ quiete alternatim cessantes redeuntesque; convulsiones verò sint contractiones etiam invitæ, sed stabiles & constantes.

Infiniti essemus, si omnia ejusdem speciei observata hìc recenseremus. Eâdem de causâ non hìc exscribemus duas observationes modò allatis adversas; quæ leguntur apud Morgagnum de Sedib. Ep. LI, art. 11 & art. 45.

VIII.

Ut læsionis sedes detegatur, non semper est exspectanda paralysis, quæ sæpè sæpiùs non nisi tardè se prodit. Alia habes signa priora & notatu digniora: omnium ad instar hæc duo præcipua accipito: 1°. motum spontaneum quo quandòque vulneratus veluti instinctu mechanico ad certam & fixam capitis partem manum defert (*u*); hic nempe motus procul dubio à dolore pendet; juxtà vulgare adagium, *ubi digitus ibi dolor*: 2°. decubitum specialem quo plerùmque vulneratus in latus capitis læsioni interiori subjectum præ reliquis reclinare amat; cujus quidem affectati sitûs hæc ratio nobis probabilis videtur; quòd sic gravitationis nisum a quo cerebrum liberatur, omninò calvaria sustineat. Hùc accedit, quòd contrafissura & sanguinis inter utramque meningem effusio, hæc semper, illa aliquando, in loco parti percussæ adverso delitescat. Unde cognito percussionis loco, eodemque probè examinato, necesse est deinceps ut oppositus attentè consideretur.

IX.

Cerebellum lædi, præ reliquis signis vivida admodùm & præter solitum acris sentiendi vis admonet (*x*).

(*u*) Vidimus mulierem quæ cùm in partem bregmatis dextri posticam lapsa fuisset, ad latus coronalis sinistrum ictò directè adversum manum continuò deferebat. Perterebratum fuit dextrum parietale; sed nihil sanguinis ibi effusum erat. Chirurgus quidam de hoc manûs spontaneo motu seriùs admonitus, coronale perterebrat & non modicam sanguinis copiam in loco manu designato & inter utramque meningem reperit. Avicenna posuit tactum cum manu pro signo læsionis loci cui applicatur manus, sive æger sit in bono intellectu, sive non.

(*x*) Quod comprobat una Cl. Petiti Namurcensis observatio & altera Cel. Peyronii; in quâ refert Petitus militem vulneratum plumbeo globo qui cerebelli sinistrum lobum trajecerat, horas vixisse tres & quadraginta, & per illud tempus sanæ mentis quandoque fuisse, sæpissimè subdelirio laboravisse; semper agitatione æstuantem, se in lecto huc & illuc vertentem, brachia & crura sine intermissu jactantem, sensu tam acri præditum in omnibus corporis partibus, ut quâvis parte contactâ, statim & subitò illam retraheret quasi punctione aut adustione læsus fuisset.... Ex Peyronio totum cerebellum viri cujus sensus acerrimus fuerat, in membranam convertebatur quæ corpus involvebat

Quam plurimi non hanc ſenſilitatem acriorem; ſed ſubitas & validiſſimas totius corporis convulſiones, in modum arcûs contorſiones & nervorum trepidationes adnotarunt. Alii deprehenderunt crebrum incubum, pulſum intermittentem, ſyncopem, lypothimiam frequentem; aliqui pulſus tenſos, vibratos, nunquam febriles, inferioris utriuſque artûs debilitatem tantam; ut neutro ampliùs poſſint ægri inſiſtere.

X.

Quamdiu Chirurgis ad ſymptomata conferenda minùs attentis vera tam gravis mali ſedes non conſtitit, de ægris per ictus repercuſſos vulneratis conclamarunt. Sed noſtrâ hâc ætate, quâ obſervatio & experientia ad inſigniorem perfectionis gradum provecta eſt, de hoc malo non ita deſperanter judicatur. Sedes læſionis, collatis & penſitatis variis ſymptomatis coindicantibus, ſæpènumero detegitur: quâ detectâ, jam in prognoſi & curatione nihil negotii difficilioris occurrit, quàm in læſionibus locum percuſſum afficientibus. Primum ergò ſtudium in diagnoſi ponendum. Caput perluſtret Chirurgus; diligenter inquirat, *per quid vulneratum ſit, quid homo fecerit cùm vulneratus fuerit, nùm bilem vomuerit, nùm obmutuerit, nùm ſine ſenſu quaſi dormiens jacuerit;* demùm alia ſymptomata, communia æquè ac ſpecialia jam ſuprà recenſita, conſideratiùs perpendat. Si pars læſa nec viſu percipi, nec ſagaci tactu explorari poteſt; ſi nullus tumor apparet, vel locus mollior; ſi quâ capitis parte ictus exceptus fuerit, nullo deprehenditur indicio, &c; tunc illitiones adminiſtret Chirurgus, vel fotus cephalicos applicet; accidentibus præſentibus mederi conetur & futuris proſpiciat. Primùm attendat in quam potiſſimùm capitis partem decumbere ægris conveniat; ſi quidem tradit Valſalva ægros, cùm moverentur & in hemiplegiæ latus decumberent, utrinque reſolutos fuiſſe: nec ſupino capitis ſitu recubare ſinat; quâ in poſiturâ, ſanguinis motus intrà ſinus laterales longè

ex glandulis duris puſque continentibus compactum. Cùm hæc ſenſilitas acerrima, prout ab autoribus relata, non phænomeni cujuſpiam ex aliquo partium ſtudio conficti ſpeciem præ ſe ferat, ſed ex ſincerâ & candidâ ipſius facti veritate quaſi ſponte naſcatur; digna ſanè tibi videbitur cui tanquam ſigno diagnoſtico fidem omnimodam habeas.

magis ſolito retardaretur ; cùm ejus ſint ſtructuræ , ut ſanguis cogatur ſursùm aſcendere , priùſquàm devenire poſſit ad locum deſcensûs ſui in venam jugularem. Deinde celebret ſanguinis miſſiones, ut vaſa minus graventur & diſtendantur, ut ſanguis liberiùs in circulum cieatur, tandemque facilior pateat liquidorum reſorbptio extravaſatorum. An verò in brachiis, an in pedibus, an in jugularibus ſectio venæ inſtituenda ? Adhuc ſub judice lis eſt. Quidam cautiores & ne hepatis abſceſſibus anſam præbeant reformidantes, ſanguinem e pede non detrahunt ; alii omnibus in caſibus vulnerum capitis ſaphenam felici cum exitu ſecant ; alii quandòque jugulares incidunt. Ut ut ſit, ſanguinem mittas e venâ amplâ & exteriori, primùm largiùs exemplo veterum (y), dein parciùs pro vulnerati viribus, aliiſque aliud jubentibus circumſtantiis.

Post aliquas ſanguinis detractiones nonnunquàm evenit, ut quidquam obtineatur in accidentium remiſſione. Vulneratum interroga, quâ capitis parte doleat, &c ; ſymptomata, eorum momentum & numerum maturiùs perpende. Si quo tempore vulneratus fuit, conciderit velut exanimis, ſi lethargo aut apoplexiâ correptus fuerit ; gravem commotionem judica. Tum prout, aliquot diebus a percuſſione elapſis, aderunt ſuppurationis ſymptomata, putà rigor febrilis, dolor pulſatilis, &c, ; calvariam, ſi irrita ſint alia media, perfora in loco percuſſo, ſive adſit fiſſura, ſive non ; & incide duram meningem, ut ſaniei liberior pateat exitus. At verò cùm ex ſymptomatis præſentibus, putà ſensûs imminutione, ſtupore in nervoſo genere, gravi ferreoque ſomno citrà febrem, &c, ſanguinem effuſum conjectabis ; ſi nulla ſpes reſorbptionis affulgeat, in loco ictui

(y) Juvenis lapſus bregmatis os ſiniſtrum lapidi validè impegerat : aderat contuſio, ſed nulla cranii fractura. Septimo die febris valida, delirium, inflammatio magna ; tumor ingens totius capitis, faciei & colli ; loquelæ, visûs, deglutitionis difficultas. Octavo die detractis duodecim ſanguinis unciis, cùm Paræus non hodie vocatus videret peſſima hæc ſymptomata non remittere, & juvenem valere viribus ; quadraginta & duas uncias ſanguinis de venâ miſit ; decimio die duodecim ; undecimo quindecim ; ſicque æger intra quatriduum ultra octoginta uncias amiſſo ſanguine, a tam periculoſo malo integrè ſanatus eſt. Lib. 10, cap. 10.

oppoſito

oppoſito terebrationem inſtitue, ut ſanguis inter craſſam tenuemque meningem effuſus educatur: ipſum etiam encephalum incide, ſi conjectandi gravis adſit ratio, læſionem in ejuſdem ſubſtantiâ latitare. Hæc autem non niſi de commotione (ʒ) aut de ictûs in encephalo repercuſſione intelligi debere præmonemus.

Nunc verò de contrafiſſurâ ſolâ dicendum. In inſtanti ictûs nullum ferè ſymptoma notabile ſe prodit; ſed paulatim & ſenſim, ſine ſenſu accidentia compreſſionis, ob effuſos ſuper duram matrem humores, manifeſtantur. Tunc vel locum compreſſum & dolorificum manu denotat vulneratus; vel in unam potiùs quàm in alteram capitis partem reclinare affectat; vel paralyſis aliquam corporis partem obſidet. Hoc in rerum cardine nihil non prudenter attendendum eſt, nihil non ſcrupuloſè penſitandum. Ex ſuprà dictorum promptuario medium quo contrafiſſuræ ſedem detegas, procul dubio depromes. Inciſis tegumentis, fiſſurâque detectâ, in omnibus ferè caſibus, prout fieri poterit, cranium perterebrandum eſt.

Cui volupe erit animum ampliori rerum ad hanc praxim Chirurgicam neceſſariarum ſupellectili explere & ſatiare, adeat ille ſacra artis præcepta ab excellentiſſimo & nunquàm apud nos intermorituro viro M. Queſnay tradita de terebratione in caſibus dubiis (&); memineritque fracturas, non ſolùm ut ſigna, ſed etiam ut cauſas, terebrationem poſtulare.

(ʒ) Operæ pretium ducimus lectorem hìc admonere, nos in totâ paſſim hâc diſſertatione, ubi de commotione agimus, hoc nomine non aliud intellexiſſe quàm illum encephali ſtatum in quo functiones ejus perturbantur & depravantur; commotionem a concuſſione ut effectum a causâ diſtinguimus.

(&) Act. Acad. R. Ch. P. Tom. 1.

Has Theses, DEO JUVANTE, & præside M. JOANNE-BAPTISTA-GUILLELMO FERRAND, Facultatis Artium & Chirurgiæ Magistro, e Regiâ Chirurgiæ Academiâ, antiquo Anatomes & Chirurgiæ in Scholâ practicâ Professore, Regiæ Scientiarum, Humaniorum Litterarum & Artium Academiæ Rhotomagensis socio, nec non Imperialis Apathistarum Academiæ Florentinæ socio extraneo, *tueri conabitur* FRANCISCUS CHOPART, *Parisinus, in almâ Universitate Parisiensi Præclaræ Facultatis Artium Magister, Theseos Auctor.*

+ Tureluve,

PARISIIS,

IN REGIIS CHIRURGORUM SCHOLIS,

Die Sabbati 21^a. *mensis Julii, a sesqui-secundâ post meridiem ad septimam, anno R. S. H.* 1770.

PRO ACTU PUBLICO

ET

MAGISTERII LAUREA.

Typis P. AL. LE PRIEUR, Regii Chirurg. Collegii Typographi, 1770.

Oratio habita in Regiis Chirurgorum Scholis, die 21ª mensis Julii, anno 1770, a Artium liberalium Magistro et Regii Chirurgiae Collegii Candidato pro actu publico et magisterii Laureâ.

Mm

habita in Regiis Chirurgorum Scholis, die 21.ª mensis Julii, anno 1770, a F. Chopart, Artium Liberalium Magistro, et Regii Chirurgiæ Collegii Candidato, pro actu publico et magisterii laurea.

Ex disciplinæ cujus libet utilitate, si præsertim cum honestate conjuncta sit,
laus omnis ipsius æstimanda est. Quot igitur et quantis encomiis Chirurgiam extollendam esse non dixerim, cujus non tam ex antiquitate, etsi mundo ferè coæva, quam ex continuis ipsius ad nostra usque tempora progressibus constat utilitas?

Scilicet quemadmodum diei lux primum quidem exigua, sensim sine sensu magis magisque splendescit, donec ad summum cœli culmen sol sublimior pervenerit, sic chirurgia primis in exordiis non nisi debiles quosdam emittebat igniculos, ex quibus copiosior temporum lux copiosior tandem erat erruptura. Nolite tamen inde colligere, omnia jam esse perlustrata;

4 nos quos esse nunc veluti in medio totius sphere centro collocatos, ex quo ambitus omnes unó quasi intuitu facile conspiciantur. Ea est enim ut hominum, sic et rerum omnium humanarum sors et conditio, ut semper supersit quidquam quod in ipsis desideretur. Erramus itaquè, si arbitramur nos Chirurgiæ summum apicem attigisse. Multum quidem in hac nobili palestrâ hactenus progressi sumus; verum ab ultima ejus metâ immenso adhuc distamus intervallo; neque sumus aliquandò eò usque progressuri, ut assequamur unquam columnas illas herculeas, quibus legitur inscriptum — — No — .

Quod sanè tacito suo consensu Academia ipsa videtur confirmare, dum improbo labore, egregiis conatibus et sensibus emulis in hoc unum intendit, ut Chirurgiæ limites, etsi jam valdè remotos, magis ac magis in dies protendat. Sic Provisoris sui et ( ) Benefactoris ( ) spes elatas sustinet; qui non modò dum viveret, suis ingenii viribus illam illustraverat; sed etiam post obitum, relictis quibus nos modicis, eamdem, ut ita dicam, æternare quodammodo voluit.

Et hanc quidem tanti viri tutelam demerebatur procul dubio Chirurgia, pro triplici scientiæ, artis et praxeos titulo, quo, quidquid dixerint malevoli, non

immeritò gloriatur. In quantum Scientia est, Solis instar, suâpte naturâ praelucet Arti: quatenus Ars, instar Oculi ex sese caecutiret, nisi scientiae radiis collustraretur: prout demum Praxis est, Manûs instar, caeco ruerel impetu, nisi Artis ductu dirigeretur.

Scientia Chirurgica nativus sanè studii et meditationis, observationis et experientiae foetus, exquisitam profectò corporum generatim, animalis oeconomiae; morborumque mediis et internis et externis curandorum, cognitionem complectitur. Hinc Physica quantum patet, Botanica, Chymia, Anatomia, Physiologia, Pathologia sunt ipsa prima Chirurgiae elementa, quibus nec imbui leviter, nec mediocriter instrui debet quisquis Candidatus ad nobilem hanc disciplinam non ignobilis anhelat.

Ex hujus porro scientiae fontibus derivantur saluberrima quaeque praecepta, quae Chirurgicam Artem constituunt, et eo collimant omnia, ut sagaci mediorum investigatione, praeparatione diligenti, opportunâque pro circumstantiis administratione, morbi caveantur omnes et radicitus evellantur.

Quidquid verò in Chirurgia Artis est, quidquid Praxeos, id omne ex Scientiâ dimanare siquis-

inficiaretur; is forsan, subjecta oculis selecti cujus=
=piam exempli evidentiâ, efficatius, quàm omni
argumentorum apparatu, revinceretur.

Finge tibi Calculum certæ molis in vesicâ convenisse, cujus naturalia munia præpediat; Ecce tibi Pathologia suggerit hoc Artis præceptum.

Chirurgus, si modò sit peritus, lustrando varias Scientiæ partes inquirit, quâ possit optimâ viâ hoc præceptum Artis exequi. Botanicam et Chimiam nequicquam interrogaret; ecquid enim indè responsi acciperet? Consulat animalem Œconomiam: audiet calculum ejus modi non posse per ductus naturales egredi; indèque ad vesicam incidendam inducetur. An autem superiùs, an inferiùs vesica incidenda? Quænam è partibus vicinis ferro lacessendæ? Quænam relligiosius protegendæ? Dubium solvet Pathologia: docebit quantum periculi ex læsis quibusdam partibus immineat, notabitque quibus potissimum in locis sit incisio celebranda. Opus est instrumentis? Præstò est Physica; eaque ex inexhausto Mechanicæ promptuario non modò deprornet instrumentum illud, quod partium incidendarum conditioni quàm maximè sit accommodatum; verum etiam quibus aptissimis

mediis sit calculus extrahendus, declarabit. Extracto jam ope Lithotomiæ feliciter calculo, non dormitat Physiologia; cum quæ probè sciat, hanc vesicæ et vicinarum partium solutionem esse contra naturam; huic incommodo medetur experientiâ duce, quâ notum est, partes recens divisas si modò sibi mutuò admotæ juxta se invicem aliquandiu detineantur, a naturâ univi, ac prorsus agglutinari. Quod si denique quædam accidentia supervenient, quæ medicamentorum usum postulent; en tibi porrigunt manus Chimia ac Pharmacia, atque ex medicamentis exquisitis ea præbent, quibus efficatiùs accidentia debellentur.

Igitur ex diversis Scientiæ ramis, variæ Artis præcepta efflorescunt; Praxis verò præceptorum et exercitatio ex Scientiæ Artisque principiis omnino religatæ pendent.

Hinc omnes Viri clarissimi qui per sinuosos Chirurgiæ recessus facem aliquam pretulerunt, nusquam eo resplendùissent lumine, nisi ex reconditioribus Scientiæ cognitionibus quas penitùs combiberant, vividos illos quos vibrabant radios fuissent antea mutuati. Nemo sanè facilès crediderit, vel unum hominem unquam extitisse qui solâ innatâ ingenii vi, nullâ comparatâ Scientiâ, hujus Artis progressus promovere potuerit. Adeò verum

illud est, ignoratis palmaribus illis Scientiæ principiis quæ naturæ arcana revelant, nullâ humanâ industriâ attingi, nedum protendi possint, Chirurgiæ limites. Non nisi his instructi præsidiis Parei, Pigræi, Peyronii et Petiti eò usquè celebritatis progressi sunt.

( ) Neque Tibi assentari videar, (1)
quo auspice hùc prodeo, quo Primario Regis Chirurgo, tanquam altero Mæcenate, tota gaudet regni Chirurgia et universa Gallia gloriatur: neque Tibi, inquam, assentari videar, si Te huic percelebri clarissimorum Virorum choro annumerem, quibus ea dos omnis abundè adfuit, quâ se Chirurgos palàm ac publicè profiterentur. Scilicet eo Te suspicimus laudum splendore præfulgentem, ut dubium facias et ambiguum, uter alterum, an titulus Te, an Tu titulum magis decores atque cohonestes. Ecquis enim nescit, quò usquè nostrâ hâc ætate progressa fuerit, Te promovente, Chirurgia? Eâ omni quâ polles apud Regem dilectissimum, gratiâ non uteris, nisi ut ei Arti prosis, quæ, cum ad generis humani salutem conducat, non probari non potest Regi populorum amantissimo. Tu operi quod Celeberrimus
( ) Decessor tuus ( ) inceperat, nec potuerat morte —

præceptus absolvere, manum ultimam imposuisti, non multò minorem laudem indè consecutus, ac si ipsemet creator operis extitisses. Tu providisti, ut Regni praecipuis in urbibus Scholæ Chirurgis struerentur, nostrâque hâc in urbe principe selectis Chirurgiæ Tyronibus pateret Schola Practica; — quorum ut progressus alacriùs excitaret et promoveret, sicque in partem laudis veniret Inspector ille Scholæ munificus, (¹) annua præmia probatioribus alumnis ære suo distribuenda voluit. Tu tum huic Collegio, tum Regiæ huic Academiæ, quibus non ita pridem pristinus splendor restitutus fuerat, ultimum hunc velut cumulum adjecisti, ut litteris Regiis iteràs efflagitatis et impetratis, hospitium fixum asseveres, in æternum et Regiæ munificentiæ, et propensissimæ tuæ erga Chirurgiam voluntatis monumentum. Tot ac tantis in Chirurgiam collatis a Te beneficiis concitatus ego temperare non potui, quin Te enixè rogarem ut hos qualescumque studiorum meorum fructus ( ) offerri Tibi, dicari et vovere non dedignareris: cui meo voto cùm lubens annueris, gratos et memores pro tanto beneficio animi mei sensus referam, nullâ unquam oblivione delendos. ( ) (2)

Neque vos silentio prætermittam, [illegible] [illegible], qui me Candidatum in iis mensæ

10 illo tentaminum meorum curriculo versantem, Saluberrimo Consiliorum et documentorum adminiculo ad hancce Magisterii Lauream quasi manu perduxistis.

Appellabo sane Peritissimum illum Chirurgi primarii Legatum ( ); qui, cum me de Pathologia factisque practicis interrogaret, observata et inventa sua, exquisitos maturioris ingenii fructus, eâ mecum communicavit ordinis ac methodi perspicuitate, quâ menti meæ bene præsentia semper observarentur.

( ) Dicam quoque clarissimum illum Pathologiæ Professorem ( ) nuper electum; qui quæcumque de ossium morbis ex me quæsiit, eo collustravit præceptorum lumine, quo mihi de hoc perutili argumento nihil amplius desiderandum superesset.

(3) Non præteribi Lynceum illum Anatomiæ Professorem ( ) qui in rebus Anatomicis non minus perspicax, quàm in Chirurgicis oculatus, dum mecum quasi innatâ sibi, seu interrogat, seu corrigit, amæniori urbanitate de Anatomia disserebat, plane ostendit quanti interesset hâcce Scientiâ recte instruendum, quisquis non immeritò se Chirurgum profiteretur.

( ) Non etiam silebo Virum illum Celeberrimum Academiæ Secretarium perpetuum ( ), qui omnium

ore celebratur, quem appellasse laudasse est; qui, cùm me coràm Magistris hujus-ce Collegii operantem induxisset, ex variis operandi rationibus, quas tantopere in pluribus perfecerat, nihil quod in meum commodum vergeret, me latere voluit.

In partem quoque laudis veniet meritissimus ille Academiæ pro extraneis Secretarius (1); qui, cùm me de medicamentis tentaret, id effecit, ut magis magisque intelligerem, quàm utilis esset ad opportunam in curandis morbis Chirurgicis medicamentorum assumptionem et administrationem non mediocris in Chimia et Pharmacia exercitatio; qui suâ suâ urbaniori interrogandi ratione quam omnes tantòperè amant, id quod maximè amat ipse, obtinuit, ut ex ipsis interrogatis apposita responsa quasi sponte nascerentur; quique singulari modestia, niveo morum candore, aureâ vitæ honestate ac summâ in rebus Chirurgicis sagacitate, apud omnes se præstitit adeò commendabilem.

(1) D. Bordenave propositus 4us et præses actus de Medicamentis.

Neque Tu justâ grati ac memoris animi significatione carebis, Consiliarie Regis in Castelletto Chirurge (2); qui omnibus erga me, dum apud Te manerem, tum Magistri in Discipulum, tum alterius quasi Patris in filium, pro tuâ humanitate defunctus officiis, me ad omnes hujus ce Collegii Magistros ducere, me apud ipsos

(2) D. Dupaid.

commendare, ut in hocce Collegium cooptarer, nec quasi periculi consors in omnibus tentaminibus juvare non renuisti. Faxit Deus immortalis, ne in hoc hodierno industriæ meæ periculo quidquam de tam dilecti Magistri laude discipuli culpa detrahat!

Jam verò quæ hodie de læso per ictus repercussos capite habetur a nobis disputatio, ex earum profectò numero est, quarum pauciora sunt principia, ut aiunt, positiva. In id potissimum incubui; ut quæ passim apud probatiores observatores sparsa leguntur, hic in unum quasi collecta corpus oculis subjicerem, ex quibus quæ ad praxim Chirurgicam maximè faciant, consectaria deducuntur.

Non me latet hodiernum hoc argumentum plenum esse salebrosæ ~~[illegible]~~ difficultatis; à quo sanè prorsus abstinuissem, nisi hoc primum erexisset animos, quòd cum iis adversariis (1) rem essem habiturus, qui me edocere quàm impugnare, vinci quàm vincere mallent; nisi novos etiam spiritus hoc alterum addidisset, quòd meo adstiturus esset lateri ille Præses (2), cujus illustre tum ingenii, tum doctrinæ specimen in dissertationibus apud Academiam depositis consignatur.

(1) Magistri argumentaturi. DD. Bordenave, Valentin, Destremau, Coutin, Peyrile, [illegible]

(2) D. [illegible]

Vos autem, Auditores Ornatissimi, me versantem in tanto discrimine sustinete, quæso, et solitâ vestrâ benevo=-lentiâ, benignisque aspectibus recreate, ut tam difficili defunctus examine non omnino inglorius abeam.

Dixi

